

Šolski center Rogaška Slatina

Steklarska ulica 1

3250 Rogaška Slatina

PRIPOVEDNIŠTVO SLOVENSKE MODERNE

(seminarska naloga)

Predmet: SLOVENŠČINA

POVZETEK

V seminarski nalogi, ki smo jo pripravile boste izvedeli bistvene značilnosti pripovedništva slovenske moderne. Najbolj pomemben pisatelj pripovedništva je bil poleg sodobnikov Ivan Cankar. Ustvarjal je krajšo in daljšo pripovedno prozo. To so črtice, novele, satire, povesti in romani. Vsaka iz med nami se je ukvarjala z temi oblikami obdobja, z njihovimi predstavniki, iz različnih virov smo poizvedovale kakšen slog in smeri se uporabljajo v času moderne na slovenskem. Razpon motivov in tem je zelo širok, precej bogatejši kot v času med romantiko in realizmom. Natančneje smo analizirale povest Ivana Cankarja Hlapec Jernej ter roman Hiša Marije pomočnice. Tudi s primerom črtice smo se seznanile in sicer od Zofke Kveder Misterij žene.

KAZALO

POVZETEK.....	2
KAZALO.....	3
UVOD.....	4
JEDRO.....	5
PRIPOVEDNIŠTVO.....	5
Predstavniki.....	5
Smeri.....	5
Tematika.....	6
Zvrsti.....	6
MISTERIJ ŽENE.....	7
HLAPEC JERNEJ.....	12
HIŠA MARIJE POMOČNICE.....	18
ZAKLJUČEK.....	24
VIRI.....	25

Izraz moderna izhaja iz besede »modernus«, kar pomeni nedaven, sodoben ali sodobna. Tema naše seminarske naloge se nanaša prav na to obdobje. Namen te seminarske je, da predstavimo podrobneje pripovedništvo v tem času, smeri ki so se razvijale, zvrsti ter vrste, tematiko in motive, ki so bili zelo široki, mnogo obsežnejši kot v obdobju med romantiko in realizmom. Skozi dela, ki jih bomo prebrale se bomo skušale približati ustvarjalcem tistega časa, spoznale bomo predvsem njihov slog pisanja in druge stvari, ki so bile pomembne za tisti čas. To obdobje je za Slovence zelo pomembno, saj je s Cankarjem slovenska proza prvič dosegla svetovni vrh.

JEDRO

PRIPOVEDNIŠTVO

Poleg sodobnikov moderne je bil najpomembnejši pisatelj Ivan Cankar. Ustvarjal je krajšo in daljšo pripovedno prozo (črtice, novele, satire, povesti in romane) in razvil lasten umetniški jezik in slog. Njegova dela izražajo ljubezensko, psihološko, moralno, politično, narodno, umetniško in socialno kritično vsebino.

Predstavniki

- Ivan Cankar
- Izidor Cankar
- Fran S. Finžgar
- Alojz Kraigher
- Fran Milčinski
- Zofka Kveder
- Fran K. Meško
- Vladimir Levstik
- Fran Maselj-Podlimbarski

Smeri

Od književnih smeri sta bila v pripovedni prozi še zmeraj močna realizem in naturalizem, ki sta dajala podlago zlasti povestim in romanom. Vendar so se vanju mešale novejš

smeri. Najmočnejša je bila **nova romantika**, ki je v pripovedništvo prinašala čustvenost, domišljijo, pogosto tudi lirski značaj; s tem se je razlikovala od nepoetične proze prejšnjega obdobja. Včasih se vanjo vključujejo tudi **dekadenčne poteze**, zlasti tam, kjer se popisujejo bolesta razpoloženja, estetsko prefinjeni pojavi ali patološka duševna stanja; le redko najdemo v nji pravi **simbolizem**. Simboli so sicer v tej prozi, ki je slogovno največkrat impresionistična, hvaležno sredstvo za ponazarjanje osebnih doživetij, razpoloženj, čustev in položajev v stvarnem svetu. Zato so bolj prisposode ali celo alegorije, ne pa pravi simbolistični znaki nedojemljivega.

Tematika

Razpon motivov in tem je zelo širok, precej bogatejši kot v času med romantiko in realizmom. Zdaj sega vsebina pripovednih del od ljubezenskih snovi do socialnih problemov, politične in moralne satire. Med glavnimi vprašanji, ki se jim posvečajo črtice, novele in romani, so med drugimi tudi izseljenstvo, položaj ženske, vloga umetnika in umetnosti, slovenska nacionalna ogroženost, vojna, smrt in bolezen.

Zvrsti

- **NOVELA**

ostaja motivno objektivna, največkrat obravnava ljubezensko problematiko, probleme meščanskega zakona, psihološke stiske idr. Pomembnejši ustvarjalci te literarne vrste so Milan Pugelj, Alojz Kraigher, Zofka Kveder, Fran Govekar. Najvidnejše mesto pripada Cankarjevim psihološkim novelam (npr. Življenje in smrt Petra Novljana).

- **SATIRA**

je literarno delo, ki s posmehom napada socialno in moralno škodljive ideje, pojave in osebe, da bi jih razvrednotilo.

- **ČRTICA**

je kratka pripoved brez prave zgodbe, v središču je sicer kak dogodek ali pripetljaj, vendar je pomembnejše ozračje, ideja, doživljaj, ki ga posreduje bralcu; zato je po navadi lirična, refleksivna ali impresionistična. Na njen nastanek je vplivalo impresionistično občutje sveta in filozofija trenutka. Največ novosti v razvoju kratkih pripovednih oblik je prispeval

Cankar, zato upravičeno govorimo o cankarjanskem modelu kratke pripovedi. Poznamo črtice z reflektivnim uvodom, ki mu sledi epski dogodek ali subjektivni motiv (Skodelica kave, Domov), pa tudi črtice, ki so simbolično meditativne, v celoti razmišljajoče, celo esejistične (Podobe iz sanj). Večina Cankarjevih sodobnikov obudi in preoblikuje tradicionalno kratko prozo, ki temelji na epskosti, medtem ko se mlajši ustvarjalci odločajo za čustveno izpoved in lirizacijo.

MISTERIJ ŽENE

ZUNANJA ZGRADBA

Zofka Kveder je svojo prvo knjigo, zbirko drobnih črtic, po nekaterih oznakah, pesmi v prozi, z naslovom Misterij žene, izdala v samozaložbi sredi junija leta 1900 v Pragi. V Pragi je bila knjiga tudi natisnjena v tiskarni Emanuela Stivina. Za tisti čas je bila precej moderno opremljena. Ilustriral in opremil jo je E. Nor. Njegove ilustracije so precej morbidne in drzne za tisti čas, zato ni čudno, da je knjiga, tudi na račun oblike, požela marsikatero kritiko. Na prvi strani knjige je Norova risba izmaličene ženske, ki trpi v porodnih bolečinah (»satanskih krčih«), takoj na naslednji strani pa je fotografija (portret) avtorice. Slikama sledi, kot geslo, nemški citat Laure Marholmove (nemške feministke) iz knjige *Das Buch der Frauen*, ki se v prevodu glasi tako: »Žena nima lastne usode. Ne more je imeti, ker ne more biti sama. Tudi ne more postati usoda, ne neposredno, ne po tem, kar povzroča. Čim bolj je žena, čim bolj je nadarjena, tem bolj postane mož, ki jo vzame za svojo, njena usoda po tem, kar je sam kot mož, in po tem, kar ji more dati mož.« Knjiga ima tudi uvod, ki se začne z nekakšnim opozorilom »Ne vse in ne za vse. ...«. Temu nato sledijo kratke črtice brez naslovov. Prva, Na velikih žrtvenikih svetovja, je postavljena, kot vodilna, saj se edino ta začne z inicialko in ima ilustracijo na koncu. Tej jih sledi še 27. Na koncu knjige pa stoji Zofkino posvetilo svojega dela Vladimiru Jelovšku, svojemu bodočemu možu »... Vsa čustva Tebi, vse Tebi umetnik! VSE TEBI, VLADO!«

JEZIK IN SLOG

Kvedrovi je bil pogosto očitán površen in nedovršen slog. Tudi jezik ni bil ravno izpiljen. V prvi (edini samostojni) izdaji, ki je, kot rečeno, izdana v samozaložbi, je moč najti precej pravopisnih napak, arhaizmov in pogovornih izrazov, ki že takrat niso bili vključeni v

knjižni jezik (tramvaj, altar, osoda, angelj, možki, ...). Kljub temu pa je njeno pisanje zelo živahno, ponekod celo porogljivo oz. posmehljivo. Zelo pogosti so medmeti, s katerimi zelo živo naslika občutja likov in tudi svoje mnenje. Velikokrat lahko zasledimo medmet posmeha (Ha, ha!), ki je dodan, kot pisateljčin komentar (posmeh) na opisano situacijo. Pogosti so tudi drugi razpoloženski medmeti, npr. Ah!, Oh, Joj!, O!,... Pogosti so tudi vzkliki in retorična vprašanja, npr. Sramota!, O Ti!, Sen sen!, Strah!, Jehova! In jaz?... in jaz? Ali morete pljuvati v solnce?... Pisateljica je pogosto uporabila tudi ponavljanja, npr. »Bila je mlada, mlada...«, »Čudno mi je, tako čudno«, »Kakor ta konj...kakor ta konj«, »Ti! Ti! Ti!«, »Satan je dober psiholog ... dober psiholog!«. Tragičnost in grozo opisanega je poudarila s številnimi epiteti, npr. »Stara, črna, puhteča kri.«, »Temno, deževno jutro...«, »sveti, nedolžni poljubi...«, »tope oči«, »blede, bolne roke«, »Bila je živa, strastna...«, »ognjena ljubezen«, »satanski strah«. Občutje groze je najbolje izraženo v prvi črtici »Na velikih žrtvenikih svetovja«, kjer je vpeljan pridevnik satanski, ki se kasneje pojavi večkrat. Glede na vsa stilna sredstva in retorične figure, ki so uporabljeni v tem delu, je morda res bolje govoriti o pesmih v prozi, kot o črticah.

Zanimiva je tudi raba ločil. Pogosto so ločila nanizana eno za drugim v različnih kombinacijah (...?!?...). Zelo pogosto so uporabljene tri pikice, ki nekako nakazujejo premor oz. molk ali pa bralcu puščajo odprto možnost za razmislek ali lastno interpretacijo (nedokončani stavki). V podobni funkciji nastopajo tudi pomišljaji.

V treh črticah je avtorica uporabila nemške citate (Menschgewordene Gemeinheit, Danes je bila stara štirinajst let, Nekako čudno mi je bilo).

NOTRANJA ZGRADBA

Tematsko in motivno so črtice oz. pesmi v prozi med seboj tesno povezane. Vse se skladajo v **glavnem motivu**, ki je, kot pove že naslov zbirke, misterij žene oz. njena večna, nerazložljiva skrivnost – njeno neizogibno trpljenje, povzročeno s strani moškega. Tudi nekateri **stranski motivi** se pojavljajo v več črticah, npr. porodnica v svojih bolečinah, mož pijanec, zakon brez ljubezni, ... **Tema** vseh črtic je bivanjska problematika ženske. Črtice se razlikujejo le v **snovi** in načinu prikazovanja le-te. Stališče **pripovedovalca** je od ene do druge črtice različno in se velikokrat spreminja tudi znotraj ene (prvoosebni, vsevedni, avktorialni – obrača se na bralca).

V črticah so opisane različne usode, različnih žensk; od kmečke žene do mestne prostitutke, od mlade žene priletnega bogataša do izmučene revne matere, od majhne deklice do uničene starke... Vsaka črtica nosi svojo žalostno skrivnostno zgodbo.

Idejo dela je pisateljica sama izrazila v uvodu: »Nisem hotela vlačiti ženskega trpljenja v blato, le pokazati sem ga hotela onim, ki ga ne vidijo, da vedo zanj in da spoštujejo ženo radi nje in njega in njene temne zagonetne usode.«

»V črticah opisuje žensko trpljenje in njeno »temno zagonetno usodo«, njeno usodno navezanost na moškega. Motivi kažejo ženo v boju z moškim nasiljem in pijanstvom, kot žrtev in žrtvujočo se, kot bitje, ki zna resnično ljubiti, pa je prevarano, ki ji v garanju minevajo zdravje, lepota in duhovna nagnjenja. Drama žene izvira torej iz moške podivjanosti in nepravičnosti ter iz neurejenih socialnih razmer.« (Zadravec, 1970)

Zadravec trdi tudi, da je *Misterij žene* »bolj literarna ilustracija feminističnih tez, kakor umetniška literatura«. Usodo ženske je Kvedrova mogoče nekoliko prepotencirala, saj je v svojem delu skušala zadostiti tezi Laure Marholm, da o ženini usodi nepreklicno odloča mož. Kljub tej tezni usmerjenosti, pa je *Misterij žene* najbolj naravna izpoved ženske v dotedanji slovenski literaturi. Pomenil pa je tudi revolucionaren upor ženske proti takratni patriarhalno naravnani slovenski morali, ki se je skrivala pod krinko krščanske miselnosti. Zato je Kvedrova, poleg tega, da je prva slovenska pisateljica, tudi prva slovenska femi

ODZIV KRITIKOV

Kot že rečeno je bilo delo silno burno sprejeto. Kritiki so se ogorčeni oglašali iz vseh strani. Vzrok za take reakcije je bilo predvsem Zofkino naturalistično slikanje ženskih usod, brez najmanjšega studa ali olepševanja. Z *Misterijem* je prinesla precej novosti v slovensko literaturo. Kvedrova je s tem delom nekako prva uresničila naturalistična načela, kar Govekarju ni uspelo.

Individualnost in pristnost ji je priznal celo **Ivan Cankar**, ki je dotedanjo žensko literaturo sicer zavračal. V svojem Literarnem pismu (1900) pravi: »Vse tiste pisateljice namreč, ki so se doslej pri nas ukvarjale z beletristiko, v svojem pisateljevanju niso bile ženske; tapljale so večidel pohlevno po cesti, izhogeni od moških podplatov. Odkrito povem, da sem imel doslej jako malo spoštovanja do naših ženskih pisateljev; silil sem se, da sem čital stvar,

pod katero je bilo zapisano žensko ime, in ko sem jo odložil, mi je bilo navadno žal, da sem jo sploh čital. ... Zofka je ustavila izhujeno pot: ona je sama svoja; povedati je hotela nekaj, ker je videla sama in kar je čutila sama; njene slike niso kopije del, ustvarjenih od moških umetnikov: gledala je s svojimi očmi, ne skozi naočnike, patentirane od naše ničvredne tradicije. To je njena »tragična krivda«.« S tem pismom se je Cankar postavil po robu takratnim kritikom, ki so Zofko, zaradi njenega dela, iz vseh strani obmetavali z obtožbami in kritikami. Cankar je bil eden redkih, ki je njeno delo v celoti pozitivno ocenil.

ANALIZA ČRTICE »PRIŠLA JE IZ ŠOLE.«

Zunanja zgradba in interpretacija:

Črtica je sestavljena iz štirih delov. Vsak del se začne na enak način – z dekličinim prihodom domov (iz šole ali z dela), nato pa poda njeno starost (»Prišla je iz šole. Sedem let je bila stara. ... Prišla je domov. Stara je bila dvanajst let. ... Prišla je iz tovarne. Devetnajst let ji je bilo. ... Prišla je domov. Bila je omožena.«). Nato je v vsakem odstavku (delu) opisano njeno življenje oz. njeno delo in zadolžitve, ki jih ima, ko se vrne domov. Vsak odstavek se konča z isto mislijo: »Njen prosti čas ...«, ki pa ni zaključena. Ločilo (tri pikice), na koncu te misli, je namenjeno bralčevemu razmisleku. Ta misel se skozi vso črtico pojavlja, kot nekakšen očitajoč in sočustvovanje zbujujoč refren, ki daje delu trpek in ironičen prizvok. Ko se refren na koncu črtice še zadnjič ponovi, je s pomočjo ločil oblikovan nekoliko drugače: »Njen prosti čas...?!?...«. V tem primeru zveni bolj kot ironično vprašanje ali izraz ogorčenja, saj tokrat ni namenjen več ženi, ki je glavni lik črtice, pač pa njeni dveletni hčerki, ki ji že »pomaga zibati dojenca«. S tem je ironično nakazana večna, z rojstvom določena, dolžnost ženske – skrbeti za dom in delati do onemoglosti. Bralec lahko sklepa, da to malo deklico, čaka enaka usoda, kot je doletela njeno mater; s tem pa zgodba postane ciklična.

Jezik in slog sta v tej črtici zelo preprosta. Za slog bi lahko rekla, da je telegrafski, saj so povedi kratke, enostavne, z golimi stavčnimi členi. Ni epitetov, medmetov in metafor. Pojavlja se dialog, ki pa je zgolj enostranski. Dekle nikoli ne odgovarja ampak le izpolnjuje, kar ji je bilo ukazano. S tem je nakazan njen popolnoma podrejeni položaj v primerjavi z moškimi (bratoma in očetom), ki pa se njej zdi povsem naraven. Videti je, kot, da se ga sploh ne zaveda.

Notranja zgradba:

Tema: bivanjska – podrejen položaj ženske in privilegiranost moških

Snov: življenje ženske od otroštva do odraslosti

Glavni motiv: ženska, ki od jutra do večera dela in skrbi za družino

Vodilni motiv: njen prihod domov

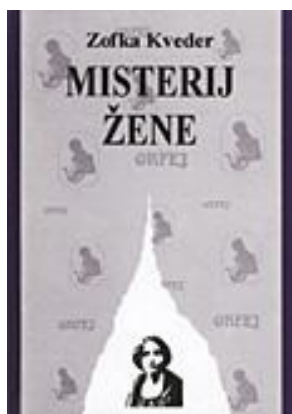
Ideja: predstaviti življenje, ki bo v bralcu zbudilo razmišljanje, in osvestiti ženske

Pripovedovalec: tretjeosebni / vsevedni

KOMENTAR OB KONCU KNJIGE

Pri svojem delu sem ugotovila, da je bila Zofka Kveder za svoj čas izredno pogumna in napredna ženska. V slovensko literaturo je vnesla svežino in se s svojim delom uspešno postavila ob bok moškimi pisateljem, čeprav je s tem sprožila val kritik in zgražanja.

Moram pa priznati, da se mi zdi zelo zanimivo, da delo Misterij žene ni bilo nikoli ponatisnjeno ali ponovno izdano, tako, da je prva izdaja (1900) tudi edina samostojna izdaja tega dela. Leta 1940 je sicer delo izšlo še z nekaj drugimi v Izbranem delu, to pa je vse. Založba Karantanija je sicer leta 1995 izdala zbirko kratke proze z naslovom Misterij žene, ki pa vsebuje zgolj majhen odsek iz izvirnega Misterija, podaja pa še nekaj drugih črtic. Ta izdaja se mi zdi skrajno neprimerna, saj nikjer ne navaja, da ne gre za izvirno zbirko in lahko marsikoga zavede s svojim naslovom. Sprva je tudi mene.

- **POVEST**

je daljše oziroma srednje dolgo besedilo, katerega lahko umestimo med novelo in romanom. Je umetniško manj pomembno delo v prozi s poudarkom na zgodbi, narava ni pomembna. Opisuje predvsem zunanje dogodke, vendar se ne pogloblja v njihovo

življenje in osebnost, kot npr. v romanu. Od novele se loči po tem, da sicer ohranja eno samo dejanje, vendar v njej nastopa več oseb, pisatelja pa zanimata zlasti ena ali dve osebi. Včasih nastopajo celo vaške ali trške skupnosti, kakor v delu Ivana Cankarja, Aleš iz Razora. Napisana je preprosto in nazorno in je tako namenjena preprostemu, nezahtevnemu bralcu. Konec je predvidljiv in navadno srečen, sama povest pa je po navadi kratkočasna vendar pogosto tudi vzgojna. Prvo slovensko povest je napisal Janez Cigler, in sicer Sreča v nesreči, leta 1836.

HLAPEC JERNEJ

Med vsemi Cankarjevimi deli je bila največkrat izdana in prevedena prav knjiga Hlapec Jernej in njegova pravica. Delo je bilo prevedeno v več kot dvajset različnih jezikov – celo v kitajščino. Poleg številnih izdaj in prevodov je delo doživelo tudi dramatizacije (npr. F. Delak), znana pa je tudi uglasbitev (operni oratorij – M. Bravničar).

Zakaj je delo doživelo tako veliko ponatisov in prevodov? Vzroke lahko iščemo v ideji, ki ni vezana samo na slovenski prostor, pač pa se dotika širše družbene stvarnosti; v aktualnosti in v umetniški dovršenosti.

OKOLIŠČINE NASTANKA

Povest je Cankar napisal leta 1907, ko je kot kandidat socialdemokratske stranke na volitvah v državni zbor imel v svojem volilnem okraju (Litija-Zagorje-Radeče) več volilnih shodov. Poslušali so ga delavci in kmetje in prav slednji so bili brez pravic (kmečki hlapci, deklet), poleg tega pa tako preprosti, da svojega družbenega položaja niso razumeli.

Sama ideja pa se je Cankarju porodila ob srečanju s kmečkim človekom, ki je v mestu iskal pravico zoper svojega brata.

VSEBINA

Hlapec Jernej je štirideset let delal na domačiji pri Sitarjevih. V tem času se je v potu in žuljih njegovih rok kmetija širila in bogatila ter v njegovem trudu dobila sedanjo razkošno obliko. Nekega dne pa stari Sitar umre in po njegovi smrti Jernej verjame, da zaradi 40-letnega vložnega dela pripada posest njemu, dobi pa jo gospodarjev najstarejši sin, ki ni nikoli vložil veliko dela in časa v kmetijo. Mladi naslednik Jerneja našene iz posestva, saj ga noče trpeti. Jernej se s tem ne more sprijazniti, zato se odpravi iskati pravico in

zadoščenje. Za pomoč je prosil v vasi, mestu in celo na Dunaju, vendar brez uspeha. Na koncu ga zaprejo in kasneje pošljejo v domačo vas, kjer je njegovo zadnje upanje župnik, ki ga kruto odslovi. Njegov obup in razočaranje zaradi nenehnih zavrnitev in prezira se tako stopnjujeta do vrhunca, ko Jernej iz obupa zažge Sitarjevo domačijo, kjer je nekoč delal. Ko so ga ljudje videli in spoznali, da je on kriv za to, se mu je stemnilo pred očmi in se je zgrudil na tla. Ljudje so ga vrgli na ogenj in ga tako umorili. Ogenj je gorel s plamenom, ki naj bi bil simbol za revolucijo v družbenem sistemu in v glavah ljudi.

Ivan Prijatelj je v eseju Domovina, glej umetnik! povedal: *»Požar na koncu Jerneja je samo simbol svetovne revolucije. Kako je bilo Cankarju malo mar za opis resničnega požara, vem iz njegovih lastnih ust. Rekel mi je, da je namenoma stisnil ta ogenj na kratki dve strani, da bi naši zijavi ljudje ne pasli svojih pogledov na spektaklu, ampak enkrat čutili idejo, se upognili pod simbolom kakor pod kvadrom.«*

GLAVNI JUNAK

Glavni junak te povesti je hlapec Jernej, ki je bil star, velik in siv. Lica je imel zgrbljena, zagorela, za silo obrita, oči pa žive in vedre pod košatimi obrvmi. Hlapec Jernej je prvi aktivni slovenski junak oziroma dejavni upornik, ki je stopil v boj zase. Je idealist, saj veruje v svojo idejo, ki pa jo vsi drugi zavračajo in se mu hkrati tudi posmehujejo, vendar sam še vedno verjame v zmožnosti njene uresničitve. Je namreč zelo vztrajen in prepričan sam vase, zato je bil večkrat razočaran nad ljudmi, za katere je menil, da ga bodo podprli, v resnici pa so ga imeli le za blazneža.

INTERPRETACIJA BESEDILA

V povesti najdemo številne **motive**, eden glavnih je iskanje sreče oziroma njegova pot ob iskanju sreče, se pravi razredni boj, boj proletariata za svoje pravice. Stranski motivi so Sitarjeva smrt, ki ponazarja spopad med pravico do dela oziroma pravico do lastnine, brezuspešno iskanje resnice, razočaranje nad državnim pravom in Cerkvijo in Jernejev obup, ki ga privede do požara.

Tematika se nanaša na osebno tragedijo glavnega junaka Jerneja v boju za lastno pravico ter se kaže kot osebna drama. Cankar je izhajal iz spoznanja, da posameznik nima moči za doseg prave v ustanovah in zakonih meščanske družbe.

Jernejeva pravica – si zasluži zemljo, ker je na njej delal celo življenje, Sitarjeva pravica – Jerneju je plačeval, torej mu ni nič dolžan.

Preko glavnega junaka hlapca Jerneja Cankar sporoča aktualne ideje revolucionarnega socializma o človeških pravicah in enakopravnosti vseh ljudi. Zagovarja socialistično idejo Karla Marxa in Friedricha Engelsa o lastninjenju tistega, kar je plod tvojega dela. Izkoriščani proletariat mora zaradi pokvarjenega kapitalističnega družbenega sistema torej vzeti pravico v svoje roke, in sicer s svetovno revolucijo. Povest je izjemno pomembna zaradi širjenja revolucionarne miselnosti med izkoriščano ljudstvo kot tudi zaradi umetniške vrednosti.

Slog je ljudsko preprost, kar je tudi značilno za samo povest, se pravi, da je namenjen preprostemu, nezahtevnemu bralcu. Povest je napisana v vzvišenem, svetopisemskem slogu, saj govorijo stvarno, Jernejev govor je vzvišen, slovesen, sklicuje se na Boga. Pogosto se pojavlja tudi mnogovezje (povezovanje stavkov z veznikom in). Slog je tudi ritmiziran, se pravi poetičen. Ima namreč veliko metafor, npr: »Velika in tiha senca je stopila v dolino«, okrasnih pridevkov, npr. črnih nebes, utolažen obraz, ritem pa ustvarja predvsem ponavljanje istih stavčnih členov npr: » Odpri mu duri, hlapcu, odpri mu, župan! Odpri mu jih na stežaj! « ter paralelizem, ki nastane, ko se isti pojem opiše na več načinov in z različnimi besedami, npr: »In ko so prišli, radovedni, prešerni in veseli...« Mojster takega izražanja je ravno Cankar, ki rad vztraja pri opisu istega dogodka, kot da bi hotel svoje stališče upravičiti s pogledi iz raznih zornih kotov. Značilna so še retorična vprašanja npr: »Ali je pravica pri Bogu ali je ni? «, nagovori npr: »Ne tako, Jernej! « vzkliki, npr: » Stran, nevernik! « ter kontrasti, kot so naslednji: »Ti si nam pripravil jed in pijačo, ti si nam pogrnil mizo, zdaj pa na tla poklekni, Lazar, ter lovi drobtine! «. Ritem se tako zelo stopnjuje, da pride do menjavanja poudarjenih in nepoudarjenih zlogov in se približa verzu, npr: »Prijeli so ga, nesli so ga, krvavega, ožganega kakor je bil. « Pojavlja se etično vprašanje o tem, ali je pravica na svetu in ali ima hlapec dostojanstvo.

JERNEJEVA MOLITEV OČENAŠA

Jernej se v molitvi obrača k Bogu. Jernejev Očenaš se vsebinsko ujema s krščanskim. V obeh gre za priznanje pravice in kaznovanje krivice. Brez kraljestva ne gre; tako ga bo dočakal berač, ki bo dobil vbogajme, delavec plačilo in hlapec bo napolnjen s pravico in to

šele v kraljestvu, ki ga omenja svetopisemski Očenaš. Jernejeva molitev je parafraza krščanske, saj z drugimi besedami pove isto stvar. Molitev je napisana v biblijskem slogu, najbolj ga zaznamujejo svetopisemski izrazi (lazar, s svojim blagoslovljenim potom, se je prekrižal) in paralelizem členov. Citiram:

»Oče naš, kateri si v nebesih... tvoje pravice iščem, ki si jo poslal na svet! Kar si rekel, ne boš oporekel; kar si napisal, ne boš izbrisal! Ne v ljudi ne zaupam, ne v svojo pravico ne zaupam, v tvoje pismo zaupam. Oče naš, kateri si v nebesih... neskončno si usmiljen, daj beraču vbogajme; neskončno si pravičen, daj delavcu plačilo! Oblagodari hlapca, ki je pravice lačen in žejen, nasiti ga in napoj! Samo ukaži, pa bo živa tvoja beseda in bo napolnila vsa srca, da bodo spoznala pravico!... Oče naš, kateri si v nebesih... ne izkušaj jih predolgo, dotakni se s prstom njih oči, da bodo čudežno izpregledale; in tudi svojega hlapca ne izkušaj predolgo, ker je že star in nadložen; in potolaži ga, ker je potr in slab od bridkosti! Oče naš, kateri si v nebesih...« (Cankar, 2008, str. 51)

V uvodnem delu povesti lahko razberemo, da hoče pisatelj govoriti ljudem v nevsakdanji besedi, sorodni tisti, v kateri so nekoč govorili ljudstvu stari preroki in vidci. Citirala bom uvod v katerem je iz besed razvidno svarilo in grozljivost:

» To povest vam pripovedujem, kakor se je po resnici vršila z vsemi svojimi nekrščanskimi krivicami in z vso svojo veliko žalostjo. Nobene laži ni zraven, nič lepih besed in nobene hinavščine. Obstrmeli so ljudje na Betajnovi in so plaho povesili glave, zakaj vzdignilo se je na hribu in je stopilo v dolino kakor črna smrt. Velika in tiha senca je stopila v dolino: glava teman oblak, noge silne jagnedi na loki; svetla kosa, na rami sloneča, pa se je bleščala tja do Ljubljane.« (Cankar, 1997, str. 5)

V istem stilu kakor uvod je zaključek povesti, le da je kratek in odrezav:

»Tako se je zgodilo na Betajnovi. Bog se usmili Jerneja in njegovih sodnikov in vseh grešnih ljudi.«

ZGRADBA

Sama povest je sestavljena iz osemnajstih kratkih poglavij. Zgrajena je iz dramatično zaznamovanih prizorov, ki prikazujejo boj hlapca Jerneja za pravico in njegov razvoj od

patriarhalnega hlapca do individualnega upornika. Zgradbo lahko imenujemo pasijonska, saj preko različnih postaj in različnih razvojnih poti opisuje Jernejev boj.

Vidno je ciklično paralelno dogajanje, kljub menjavi prizorišč se namreč vrstijo podobni prizori. Skozi celotno povest se ponavlja boj za resnico in zavrnitev. Povest je prilika ali parabola (zgodba, ki je za vzgled), s katero umetnik na razumljiv način predstavlja neko idejo. Prilike so značilne za svetopisemsko literaturo.

Nravni nauk, ki je v vsaki paraboli, ne govori iz nje neposredno, marveč v prisposobi. Pri Cankarjevem hlapcu Jerneju namreč ne gre le za nekega določenega hlapca ali zgolj posameznika, ampak za številne hlapce Jerneje kjerkoli na svetu, ki iščejo pravico, a je ne morejo najti ne pri ljudeh, ne pri bogu. Nravni nauk, ki je zajet v Cankarjevo parabolo ali priliko, je v spoznanju: »Ti, ki si delal, tvoje je delo! To je postava!« To spoznanje znanstvenega socializma je Cankar, kot osnovno idejo socializma mojstrsko upodobil v svoji priliki o hlapcu Jerneju, ki mora po štiridesetih letih dela iskati svojo pravico. Zgradba sama sicer nima nekega zapleta in razpleta, a je kljub temu zelo dramatična, ker se stopnjuje napetost v Jernejevem notranjem doživljanju – to je: od zaupljive vere v pravico do spoznanja, da je sam ne bo izbojeval.

SIMBOLIZEM

Bolj kot impresionizem je za to povest značilen simbolizem, saj je vse dogajanje s kraji in osebami vred tipično in simbolično pridvignjeno nad konkretne razmere. V Jernejevi osebi, njegovi usodi in trnovi poti so namreč posebljene delovne množice iz vsega sveta in njihova težka pot v boju za socialne pravice. Jernej je torej simbol upornega kmečkega proletarca.

POMEN

To Cankarjevo delo je spodbujalo, vzgajalo in utrjevalo več slovenskih potomcev v revolucionarnosti, socialistični miselnosti in njeni človečnosti. Ne samo v slovenski književnosti ampak tudi v okviru svetovne književnosti sodi Cankarjeva povest med najlepše ljudske knjige, ki jih je malo enakih.

KOMENTAR OB KONCU KNJIGE

Prva stvar, ki sem jo opazila, ko sem začela s prebiranjem tega Cankarjevega dela je bil jezik. Njegov način pisanja je poln, vsebuje nešteto prispevkov in podob. Izjemno hitro opaziš, da obvlada slovenščino in jo uporablja, kot slikar čopič ali voznik volan. Z ponavljanji in vprašanji postopoma vodi bralca do nekega spoznanja in zaključka. Zato je njegova proza izjemna in zelo berljiva.

- **ROMAN**

je najobširnejše epsko delo v prozi. To je pripoved, ki ima številna poglavja, dogajanje je zapleteno in po navadi zajema daljše časovno obdobje. V njem nastopa množica književnih oseb, značaj osrednje pa se razvija v samem dogajanju romana. V romanu odsevajo medčloveški odnosi in družbene razsežnosti časa in kraja dogajanja.

V obdobju moderne so se na Slovenskem oblikovali štiri poglaviti tipi romana: naturalističen, socialni in narodno-politični, zgodovinski in psihološki roman.

O **naturalističnem romanu**, ki se tematsko ukvarja z erotiko, govorimo pri Franu Govekarju, Alojzu Kraigherju in Zofki Kveder. Pisateljema je bila naturalistična motivacija bolj poza, ki sta jo prekrivala z moraliziranjem in novoromantičnimi pogledi, Kvedrova pa je z dosledno upoštevanjem naturalistične determiniranosti obujala tedaj že zastareli koncept literature.

Socialni in narodnopolitični roman pripoveduje življenjske boje nosilca neke družbene etike. Tak je na primer Cankarjev učitelj Martin Kačur, ki z razsvetljenimi idejami daleč prekaša okolje, ali Kraigherjev Kontrolor Škrobar, moralno propadli slovenski uradnik, ki se ukloni nemškemu imperialističnemu pritisku.

Zgodovinski roman poseže po treh snovnih okvirih: prikazuje naseljevanje Slovanov na Balkanu, spopade z Germani in vsiljenim krščanstvom (Fran Saleški Finžgar; Pod svobodnim soncem), zgodnji srednji vek, prve turške vdore, kmečke punte, verske spopade med protestanti in protireformatorji (Ivan Pregelj: Tolminci, Štefan Golja in njegovi) 30-letno vojno (Ivan Tavčar: Visoška kronika).

O **psihološkem romanu**, podobno kot o naturalističnem, govorimo pogojno. Tematsko je neenoten, čeprav opisuje duševne dogodke epskega junaka in se zadržuje pri njegovih čustvenih in miselnih vzgibih, ki odkrivajo bivanjska vprašanja. Na njegovo strukturo vpliva Dostojevski, kar je opazno zlasti pri Ivanu Cankarju (Hiša Marije Pomočnice, Nina), Izidorju Cankarju (S poti) in pri Vladimirju Levstiku (Zapiski Tine Gramontove).

HIŠA MARIJE POMOČNICE

VSEBINA

Roman se začne z Malčinim prihodom v Hišo Marije Pomočnice, kamor jo prinese mati. Dogajanje spremljamo preko vsevednega pripovedovalca, ki se postopoma oddaljuje od Malčinega doživljanja bolnišnice in se osredotoča na odnos malih bolnic do življenja in smrti. Slednja je v bolnišnici oziroma hiralnici vseskozi prisotna. Tu spoznamo predrzno Lojzko, ustrežljivo Reziko, Tino, ki je najstarejša in najbolj zrela, slepo Tončko, skrivnostno in samotno Katico, tiho Pavlo, grbavo in robustno Brigito, Minko, ki kmalu po Malčinem prihodu umre, ter sestro Cecilijo, ki je prijazna in usmiljena in edina odrasla oseba, ki ji dekleta zaupajo. V nasprotju z njo so obiskovalci Hiše vedno predstavljeni kot tujci, ki ne sodijo v posvečeni svet Hiše umiranja.

Sestra Cecilija predstavlja edino pravo povezavo deklet z zunanjim svetom, saj jim prinese kanarčka Hanzka, ki ga obožujejo, a mu nasilni vdor zunanjega sveta v njihov mirni dom prinese konec. Katičin oče, velik in umazan pijanec, ki se ga prestrašijo vsa dekleta, celo njegova hči, se približa kanarčku, ki se od strahu požene proti oknu, udari ob steklo in pogine.

Sestra Cecilija jim nato prinese vrabčka, ki ga poimenujejo Anarhist, saj je upornik in ga ne morejo udomačiti, ker vztrajno išče izhod iz sobe. Tako vso noč poskakuje ob oknu, se zaletava vanj in pada, dokler ni zjutraj povsem izmaličen in ga skoraj mrtvega pometejo iz sobe. Z njim Cankar primerja eno od deklet, Tino, ki dojema Hišo kot mrtvašnico in si edina želi izkusiti drugačno življenje – poleg prezgodaj zapeljane Brigitte. Ker se Tina zaveda, da nikoli ne bo mogla zaživeti normalnega življenja zdrave ženske, po katerem tako hrepeni, poskuša narediti samomor. Prihodnje jutro jo odpeljejo iz sobe, a dekleta jo, prav tako kakor vrabčka Anarhista, hitro pozabijo.

V 6. in 8. poglavju romana Cankar izrazito naturalistično opiše okolje, iz katerega izvirajo Lojzka, Brigita (6. poglavje) in Tončka (8. poglavje), ter izzove val kritik na račun pornografije, ki naj bi jo skrilo pod krinko naturalizma.

Lojzkina starša namreč vpricho hčere prešuštvujeta, oče celo pripelje domov štirinajstletno siromašno deklco, ki jo napije in zlorabi (Cankar na tem mestu uporabi izrazite barvne podobe); starša se tudi prepirata, tudi fizično obračunata, a v javnosti to spretno prikrivata, kar jima Lojzka še posebej zameri.

Brigita pa je pred prihodom v Hišo Marije Pomočnice živela s staršema in še skupino drugih delavcev v dveh skromnih sobah. Občasno v večji sobi priredijo zabavo, kjer se napijejo in moški poljublajo Brigitino mamo ter odidejo z njo v sosednjo sobo. Ko nekoč Brigitin oče enega teh moških zabode, ga mati napodi – ljubimec se čez nekaj tednov vrne, oče pa nikdar več. Brigito ob nedeljah puščajo samo doma, tako jo nekoč zapelje eden izmed delavcev.

Oče slepe Tončke je osorni svétnik, ki se po ženini smrti znova poroči. Z novo ženo pride v hišo tudi ženina hči Lucija, ki Tončko sili v homoseksualne odnose. Oče je tudi novi ženi nezvest, spolno nadleguje služkinje, Tončko zanemarja. Celó ko jo zlorabi eden njegovih znancev, ne pokaže nikakršnega sočutja. Mačeha ima mladoletnega ljubimca in poskrbi, da Tončkinega očeta zaprejo. Tončka je srečna, ko jo odpeljejo od doma, vendar pride že čez leto in pol oče ponjo in Tončka mora zapustiti Hišo Marije Pomočnice.

Malčina mati je zasebna šivilja, ki dela podnevi in ponoči. Le neki daljni spomin ima Malči na čas, ko je bila mati vesela in je načrtovala lepšo prihodnost z mladim gospodom, ki je nekaj časa bival pri njih. Zdi se, da Malči čuti vse manj sočutja z materjo, niti si ne želi domov. V kratkem času, ki ga preživi v hiši, Malči dozori in sprejme svojo usodo. Zato tudi ne razume, zakaj mati ob njeni smrtni uri joče.

Prav tako opazimo zamenjani vlogi med deklicami in starši pri ustrežljivi in usmiljeni Reziki, ki želi zaščititi očeta, pri skoraj nepokretni Katici, ki tolaži svojo mater in ji briše solze, pri umirajoči Minki, ki poslednjo noč v svojem življenju sočutno razmišlja o svojih mrtvih starših. Minka je v sobi že vrsto let, zato pripoveduje dekletom o njihovih predhodnicah v sobi ter njihovih poslednjih trenutkih.

V sobi živi še Židinja Pavla, ki je tiho in modro dekle. Obiskuje jo mati s hčerama in sinom Edvardom, v katerega se zaljubi Tina in željno pričakuje njegovih obiskov. Ko nekega dne

Edvard obišče sestro v družbi mladega in lepega dekleta, Tina obupa, saj se zave, da njej usoda ni namenila ljubezni, pač pa smrt.

Izmed vseh deklet najbolj izstopa predrzna Lojzka, ki ne more prikriti svojega aristokratskega porekla. Je namreč ošabna in izzivalna, večkrat draži Tino zaradi njenih čustev do Edvarda. Tako je na neki način predstavnica starega življenja in njegove hinavščine, zavisti in nehvaležnosti, čeprav tudi sama ne želi domov, pa tudi darove, ki jih ji nosita starša, vedno razdeli med sotrpinke.

Zunanji obiskovalci so načeloma predstavljeni kot sebični grešniki ali pa vsaj kot trpinčeni in zavrženi ljudje, ki niso sposobni ugledati plemenitega kraljestva lepote in čistosti, ki ga malim bolnicam predstavlja soba Sv. Neže v Hiši Marije Pomočnice. Tu so našle varno zavetje pred nasilnim in hudobnim svetom, v katerega se ne želijo vrniti.

Roman se konča z Malčino smrtjo. Dekleta pričakujejo spomladanski izlet, a morajo najprej počakati, da Malči umre. Tudi Malči pričakuje potovanje v sončno pokrajino in si želi, da bi prišla mati, ki je tako dolgo upala na drugačno življenje, ter odšla z njimi. Ko pride mati k hčerini smrtni postelji, je Malči pripravljena na pot v lepši svet. V predsmrtnih blodnjah se ji zdi, da se skupaj z dekleti in materjo peljejo proti sončni svetlobi, v kateri se že lesketajo lasje Jezusa Kristusa, ženina, ki ga Malčina duša željno pričakuje.

KNJIŽEVNE OSEBE

Roman se prične s prihodom **Malči** v zavod. Ker je neozdravljivo bolna in ne more hoditi, jo mati prinese na rokah. Njena mati je bila šivilja in je do Malčijinega odhoda v bolnišnico živela sama z otrokom. Malči se le bežno spominja časov, ko je bila mati še vesela polna življenja in srečna, ko je pri njih živel neki gospod. Odšel je in takrat se je mati povsem spremenila.

Lojzka ima tako močne bolečine v nogah, da ne more hoditi in se premika s posebnim stolčkom, tako da se ziba v levo in desno. Je najbolj vedra in živahna v bolnišnici. Kot otrok je bila priča prevar svojih staršev in očetovi pedofiliji.

Podobno kot Lojzka tudi **Tina** ne more hoditi in si pomaga s posebnim stolčkom. Je najstarejša med dekleti in edina zaljubljena. Simpatije goji do Pavlinega brata Edvarda, ki prihaja ob nedeljah na obiske. Ker pa kaj več kot prijaznih besed od njega ne more

pričakovati, je zaradi tega spoznanja zelo nesrečna. Tino je usoda zaznamovala s surovim očetom, ki je bil tudi pijanec.

Tončka je slepa in zelo osamljena. Pogosto sedi ob oknu, kot da bi gledala skozenj, vendar ne more videti. Njeni neprijetni spomini segajo v čase, ko si je oče vodil domov druge ženske, tudi potem ko se je znova poročil. Zaznamovana je s tem, ker je postala žrtev lezbičnih strasti svoje polsestre.

Katičino telo je polno ran, zato ne more niti vstati iz postelje. Obiskuje jo oče, ki je pijanec.

Pavla je Židinja in ima najštevilčnejše obiske, vendar jih ni vesela, saj se starši pogovarjajo z njo prisiljeno, nezainteresirano in hladno.

Minka je že dolgo časa v bolnišnici. Je sirota, saj ji je mati umrla, oče pa se je obesil. Ko nekega dne dekleta žrebajo, katera bo naslednja umrla, žreb določi Minko. Naslednje jutro jo najdejo mrtvo.

Brigita ima grbo. Domov se ne more vrniti, ker je mati spodila očeta od hiše, da lahko uživa z ljubimcem. Brigita ima duševne posledice zaradi zlorabe in materinega prostituiranja.

SNOV

Snov je biografska. Pisatelj je na Dunaju nekaj časa živel pri družini Löffler. Desetletna hči Amalija je bila neozdravljivo bolna. V bolnišnici, kamor je odšla leta 1901, jo je Cankar večkrat obiskal, dokler ni naslednje leto umrla. Življenjsko zgodbo bolne Löfflerjeve Malči je tako prenesel v širši okvir pripovedi o bolnih deklicah v bolnici »Hiša Marije Pomočnice«.

TEMA

Ciklično zgradbo romana povezuje ista tema, to je 14 trpečih in bolnih deklet, ki hrepenijo po smrti.

MOTIVI

Hrepenenje po smrti, umiranje, samomor, smrt, življenje, prešuštvovanje staršev, alkoholizem, homoseksualnost so motivi, ki se pojavljajo v romanu.

IDEJA

Zaradi erotične sprevrženosti staršev dekleta dojemajo spolnost negativno, kar jih vodi v spoznanje, da sreče ni v življenju, ampak v onostranstvu.

SMERI

Hrepenenje po smrti in odrešenju ter Tinino hrepenenje po svobodi nas spominja na **ново romantiko**. Močna želja in trdna vera, ki jo imajo dekleta, jim nazadnje le uresniči željo in nekatera izmed njih dosežejo odrešitev.

Smrt ptiča anarhista in kanarčka, Tinin propad, Tončkin odhod nazaj domov v temen gozd, pa nakazujejo na Cankarjevo **dekadenčnost**.

Cankar uporabi tudi **naturalistične prvine**. Predvsem mislim na dogodke, povezane z Lojzkinimi starši, njihovo varanje, in kako je oče zlorabil majhno punčko. Tudi lezbično razmerje med Tončko in Lucijo, kruta zgodba Brigitte, ki jo je posilil eden izmed delavcev, njena razuzdana mati, vse to predstavlja naturalistične prvine.

SLOG

Cankar veliko uporablja impresionistični slog in opiše vsako podrobnost; citat: »In vse so čutile, da hodijo angeli po zemlji, da so bili prišli skozi zaprto okno in sede ob posteljah, hodijo po sobi s tihimi koraki in nalahno plapolajo velike bele peruti. Videle so tudi brezštevne luči, ki so jih prižgali angeli in ki so plamtele pobožno tam zunaj, globoko dol na zemlji.« »Zlati angel, ki je visel od stropa, se je svetil v čudni, migljajoči in trepetajoči svetlobi in svetila se je tudi velika zvezda, ki je bila nad betlehenskimi hlevom.« Z impresionističnem slogom nas Cankar dejansko popelje v zgodbo, natančno si lahko predstavljam samostan, hojo angelov, smrti deklet, zgodbe deklic ...

ZGRADBA

Roman sestavlja 9 ciklično zgrajenih poglavij, v katerih se prepletajo sedanji dogodki iz življenja deklet v bolnišnici in sestavljajo sintetično zgodbo. Zgodbe teh deklic so vzporedne, ciklične. Na različen način se pojavljajo iste teme. Spomini, utrinki iz preteklosti (otročstva in zgodnje mladosti), ko so dekleta še živela doma pa predstavljajo analitični del romana.

SIMBOLI

Lahko bi rekli, da je cela knjiga simbolistična. Cankar nam simbolično smrt predstavi kot prijateljico kot odrešenje. Lepota Matere Marije in njen mili obraz, predstavlja lepoto odrešenja, kot nekaj, kar pomaga skozi življenje in nas hrabri. Teman gozd v Tončkini zgodbi je prav tako simbol. In sicer je temen simbol, simbol neskončnega tavanja v temi in nesreči, kjer ni nikogar, ki bi se brigal zanjo in bi jo imel rad. Zgodba zase sta v celotnem romanu usoda kanarčka Hanzka in vrabca anarhista, ki simbolično nakazuje usodo bolnih deklic: kanarček se boji sveta, umika se pred njim, prav to ga pogubi; vrabec nasprotno želi uiti, v svojem obupnem naporu umre. V knjigi opazimo tudi simboliko onostranstva. Neozdravljivo bolna dekleta hrepenijo po smrti, kjer jih čaka odrešitev. Ker sreče in ljubezni, ki si ju želijo, ne morejo najti v življenju, hrepenijo po odhodu iz življenja. Vrh tega hrepenenja so Malčijine predsmrtne sanje. Takšno vrsto simbolizma, ki je predvsem duhovna, imenujemo **simbolistični spiritualizem**. Simbolika se stopnjuje, višek doseže v Malčini Smrti – umre spomladi, ko se vse drugo prebuja, na novo rojeva.

KOMENTAR OB KONCU KNJIGE

Na eni strani imamo bogate, nečimrne, zlobne ljudi, ki hlinijo dobroto, na drugi strani pa imamo revne, uboge, razuzdane ljudi. Bolne deklice so v tedanji družbi sramota, kljub temu da živijo najbolj čisto in angelsko življenje. Menim, da ravno zato, ker se zavedajo bližine smrti in pravzaprav čakajo nanjo, živijo pošteno in čisto življenje. Telesno so te deklice marsikaj pretrpele, a njihova duša je ostala čista. Njihova duša je ostala čista, a želi si tudi telesne odrešitve. Prav zaradi tega si tako želijo smrti. Knjiga mi je bila všeč. Cankarjeva ideja, uprizoriti odrešenje preko bolnih, skromnih in čistih deklic ter religioznih simbolov, se mi zdi odlična. Knjiga me je tudi pretresla in v meni ni zbudila veselje, pač pa žalost. To ni bilo lahko branje, saj sem ob koncu branja čutila težo trpljenja deklic. Prava vera deklic in njihova čistost da človeku misliti. Ali cenimo, da smo zdravi? Da izhajamo iz dobrih družin? Ali se vse te zgodbe dogajajo tudi danes, le da v drugačni obliki? Menim, da bi lahko tudi danes našli tisoč in eno zgodbo, podobno zgodbam teh ubogih deklic. Verjetno se niti ne zavedamo, da živimo med njimi, saj one živijo v odmaknjenem svetu, drugačnem od našega, a žal ga nismo sposobni videti.

ZAKLJUČEK

Pri predmetu slovenščina smo morali narediti seminarske naloge, o razvoju književnosti skozi čas. Naša skupina je dobila seminarsko nalogo z naslovom Pripovedništvo slovenske moderne, v kateri smo podrobneje predstavile smeri, tematiko in motive. Skozi dela, ki smo jih prebrale smo se približale ustvarjalcem tistega časa in spoznale njihov slog pisanja. Izbrale smo si 4 knjige, katere smo tudi podrobneje predstavile. Vsaka knjiga je ena izmed zvrsti, ki so se v moderni najbolj razvile. Naše delo je potekalo skupinsko in posamično, saj smo si precej stvari razdelile, imele pa smo tudi skupne dele. O samem obdobju in delih smo se veliko naučile. Na primer to, da je Cankar res največji slovenski pripovednik, ki piše eno v resnici pa misli čisto nekaj drugega. Opazile smo tudi, da se značilnosti obdobja kot so motivi, teme, ideje in slog pojavljajo v delih, ki smo jih obravnavale. Obravnavano nam bo torej v prihodnosti prišlo še kako prav.

VIRI

D. Ambrož, M. D. Kapus, B. K. Vogel, I. N. Popov, M. Štrancar, K. T. Papež, A. Z. Sosič, Branja 3. Založba DZS, Ljubljana 2008.

H. Glušič, M. Kmecl, S. Skaza, F. Zadavec, Lirika, epika, dramatika. Pomurska založba, Murska Sobota 1971.

Ivan Cankar, Hlapec Jernej. Založba Karantanija, Ljubljana 1997.

Ivan Cankar, Cankarjeva kratka pripovedna proza. Založba DZS, Ljubljana 1997.

Ivan Cankar, Hiša Marije Pomočnice. Cankarjeva založba, Ljubljana 1989.

Ivan Cankar, Podobe iz sanj. Mladinska knjiga, Ljubljana 1981.

Janko Kos, Književnost. Založba Obzorja, Maribor 1989.

Janko Kos, Pregled slovenskega slovstva. Založba DZS, Ljubljana 1992.

Vladimira Korošec, Stezice do besedne umetnosti 3. Založba Rokus Klett, Ljubljana 2008.

Zofka Kveder, Misterij žene. Založba Karantanija, Ljubljana 1995.